

Asia: VN/3920/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen laadun edellytyksistä (1 §)

-

2. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen määrästä (2 §)

-

3. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen arvioinnista ja seurannasta (3 §)

-

4. Lausunnonantajan näkemykset asetuksen voimaantulosta (4 §)

-

5. Onko asetuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia asetuksella voidaan arvioida olevan?

-

6. Muita yleisiä huomioita ehdotuksesta?

Vanhusasiavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka lakisääteisenä tehtävänä on edistää ikääntyneiden oikeuksien toteutumista. Osa tätä tehtävää on seurata lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa sekä yhteiskunnallista päätöksentekoa sekä arvioida niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Vanhusasiavaltuutettu arvioi asetusluonnosta ikääntyneiden ihmisten aseman ja oikeuksien toteutumisen näkökulmista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 59 §:n mukaan hyvinvointialueen tulee seurata sen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön, mukaan lukien sen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevan henkilöstön, jolta hyvinvointialue hankkii

palveluja, ammatillista kehittymistä ja huolehtia siitä, että henkilöstö osallistuu riittävästi oman alansa täydennyskoulutukseen. Järjestämislain 59 §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarvittaessa tarkemmat säännökset täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

Vanhusasiavaltuutettu pitää tärkeänä sitä, että sosiaali- ja terveysministeriö on laatimassa ko. asetusta, jolla tuetaan täydennyskoulutuksen toteutumista ja mahdollistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ammatillista kehittymistä. Erityisen tärkeää se on nyt työvoimapulan aikana henkilöstön jaksamisen tukemiseksi ja alan houkuttelevuuden kehittämiseksi. Täydennyskoulutusta edelleen kehittämällä voitaisiin nykyistä paremmin tuoda korkeatasoinen ja uusin, tutkittu tieto sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille, ja sitä kautta myös vaikuttaa merkittävästi palveluiden integraatioon. Vanhusasiavaltuutettu toteaa, että ikääntyvien palvelut järjestetään usein moniammatillisena yhteistyönä. Siksi on tärkeää, että järjestettäisiin eri ammattiryhmille yhteisiä koulutuksia. Yhteiset koulutukset tukevat erityisesti ikääntyneiden tarvitsemien palveluiden laatua.

Luonnoksen mukaan täydennyskoulutusasetuksessa ei määriteltäisi koulutuspäivien vähimmäismääriä. Taustamuistion mukaan koulutuspäivät vaihtelevat kuitenkin huomattavasti ammattiryhmittäin ja myös henkilöittäin, sillä vain 51% sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä oli osallistunut täydennyskoulutukseen vuonna 2022. Vanhusasiavaltuutetun näkemyksen mukaan vähimmäismäärien määrittely voisi olla tarpeen ammatillisen osaamisen varmistamiseksi.

Asetusluonnoksen mukaan täydennyskoulutuksen tulee perustua suunnitelmaan. Täydennyskoulutuksen sisällöistä ei asetuksessa säädettäisi. Vanhusasiavaltuutettu pitää perusteltuna, että tilanteessa, jossa ikääntyvien määrä kasvaa nopeasti, ja heitä kohdataan hyvin monissa palveluissa, osaaminen ikääntyvien palveluissa huomioitaisiin asetuksessa. Erityisen tärkeää on huomioida toimintakyvyn tukeminen kaikissa palveluissa sekä iäkkäille yleinen monien rinnakkaissairauksien huomiointi. Lisäksi tulisi huomioida elämän loppuvaiheen hoidon osaamisen kehittäminen, sillä siinä on todettu puutteita. Myös iäkkäiden itsemääräämisoikeuden vahvistaminen on syytä mainita asetuksessa, sillä aihetta koskeva lainsäädäntö on edelleen valmisteltavana. Tässä tilanteessa esimerkiksi muistisairautta sairastavien hoivakodissa asuvien iäkkäiden itsemääräämisoikeuden toteutuminen on hyvin pitkälti henkilöstön osaamisen ja työyksikkökohtaisen kehittämisen ja sopimusten varassa.

Vanhusasiavaltuutettu pitää ikääntyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja potilaiden kannalta tärkeänä sitä, että täydennyskoulutusasetuksessa huomioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon integraation asettamat vaatimukset täydennyskoulutukselle.

Ahosola Päivi
Vanhusasiavaltuutettu